

Proč SW ShiftMaster

Plánujete směny a počítáte mzdy opravdu správně?

Směnné provozy a dopady § 213, § 192 zákoníku práce na denní praxi od nového roku Určeno staničním a vrchním sestřím, jež plánují směny

Je až s podivem, kolik organizací se směnnými provozy spadajícími do tzv. nerovnoměrně rozvržené pracovní doby nepostupuje při plánování směn a následném zpracování mezd v souladu se zákonem. Ve zdravotnických provozech lze jejich podíl odhadnout na 90 %. Vedení organizací nesou s klidem rizika tvrdých postihů ze strany kontrolních orgánů – ta přitom nabývají na váze a aktuálnosti od nového roku s novými pravidly při proplácení náhrady za pracovní neschopnost. Chybný postup spočívá ve vědomém zkreslování výpočtu nároků na dovolenou, náhrad za dovolenou a ostatní překážky, kdy se předpokládá, že pracovník v nepřetržitém provozu pracuje od pondělí do pátku 7,5 hodiny.

Příčina?

Příčinou jsou obvykle prosté důvody, které si těžko někdo dobrovolně připustí: nedostatečná znalost této problematiky u pracovníků zodpovědných za mzdovou a personální agendu, zvláště u menších organizací, absence komunikace mezi personálním a mzdovým odborem a pracovníky zajišťujícími plánování a zpracování směn v provozech, obvykle malá síla mzdového či personálního oddělení vysvětlit vedení organizace daný problém a spustit opatření k nápravě, v mnoha případech nechut' měnit zaběhnuté stereotypy a přehlížení či odkládání řešení ze strany vedení organizací.

Oč jde v § 213 a § 192?

Pokusme se vysvětlit vše na modelovém příkladu co nejbližší praxi zdravotnického provozu. Představme si oddělení, kde slouží staniční sestra a skupina sester ve směnném provozu. A k nim rozpis směn pro jeden týden, jak je naznačeno v tabulkách A a B. Staniční sestra slouží podle jednoduchého harmonogramu, 5krát 8hodinovou ranní směnu v pracovní dny (řádek 1 tabulky A). Vedle toho si vyberme týden sestry „Ivety“ s rozpisem čtyř směn (řádek 3 tabulky B). Pokud běží týden (7 dní) tak, že všichni směny odslouží bez absencí, je vše jednoduché. Staniční v daném týdnu odslouží 40 hodin, sestra Iveta 43,5 hodiny. Co když si ale vezmou od pondělí do neděle dovolenou?

U staniční sestry je opět vše jednoduché. Je-li po dobu celého týdne včetně soboty a neděle doma, pak čerpala 5 dní dovolené a do náhrady mezd započteme 40 hodin. Co ale se sestrou Ivetou? Většinou uplatníme nešťastně zavedený zvyk. Je-li sestra týden na dovolené, započte se jí 5 dní čerpané dovolené (od pondělí do pátku) a $5 \times 7,5$ hodiny = 37,5 hod pro výpočet náhrady mezd (řádek 3 tabulky B). Jenže pokud bylo naplánované saldo služeb sestry Ivety pro tento týden 43,5 hod a najednou jí do náhrad uznáme pouze 37,5 hodiny, bude jí chybět 6 hodin, aby splnila plánované měsíční hodiny. Bude si je tedy muset napracovat? Nebo se hodiny nějak „uhrají do autu“, protože tužka a papír snese všechno? A tento efekt může být i opačný. Mohou vzniknout fiktivní přesčasové hodiny.

Správně musíme do dnů čerpané dovolené u Ivety započíst pouze dny, kdy měla naplánovanou službu, tedy celkem 4 dny, a do uznaných náhrad 43,5 hodin, tedy objem hodin naplánovaných služeb (řádek 5 tabulky B). Že je to nezvyklé? Pro někoho možná, ale je to jediný správný postup. Abychom jej mohli uplatnit, musíme mít předem zpracovaný jakýsi „ideální plán“, který všem předepisuje služby bez ohledu na dovolené či jiné absence. Ideální plán, vůči kterému pak porovnávám a zpracuji případy jednotlivých absencí.

řádek	Tabulka A							Dovolená ve dnech	Čerp.dny	odpr/hod	náhrady	
	Staniční	Po	Út	St	Čt	Pá	So					Ne
1	plán směn	8	8	8	8	8	-	-	0	0	40	0
2	čerpání dovolené	Do 8	Do 8	Do 8	Do 8	Do 8	-	-	7	Dov 5	0	40
6	nárok na náhrady nemocenské	0 1.d	0 2.d	0 3.d	Na 4.d	Na 5.d	- 6.d	- 7.d	0	Nem 5	0	2 DNY

A teď ještě lepší a závažnější případ! Co když staniční a sestra Iveta na týden onemocní? Například od pondělí do neděle? Staronový odkládaný §192 zákoníku práce o náhradách při dočasné pracovní neschopnosti říká, že náhrady mzdy (nemocenská) budou proláceny podle modelu: první tři pracovní dny **BEZ NÁHRADY**, v dalších kalendářních dnech nese náklady na vyplácenou náhradu mezd organizace a po 14 kalendářních dnech stát. Náhrada je však poskytována pouze za pracovní dny!

A právě termín *pracovní den* je zde klíčový. U staniční sestry je postup jednoduchý – použijeme obvyklý výpočet jako u dovolených (řádek 2 tabulky A). Pokud staniční onemocní od pondělí do neděle, dostane náhradu mzdy za čtvrtek a pátek – její běžné pracovní dny. U sestry Ivety ale musíme postupovat složitěji. Které jsou pracovní dny sestry ve směnném provozu? Pondělí až pátek? To v žádném případě. Pracovní dny Ivety jsou ty dny, na které má naplánována službu! Takže pokud se podíváme do tabulky na modelovou absenci z důvodu nemoci (řádek 6 tabulky B), Iveta, jež onemocněla ve stejnou dobu jako staniční, dostane v případě nemoci po dobu 7 dní absence proplácený den až neděli. Pokud bychom použili metodu výpočtu podle staniční, vyjde nám zcela nesmyslný údaj.

Zdá se to nespravedlivé? Nikoli! Stejně jako u dovolené, je to jen hra průměrovaných čísel.

řádek	Tabulka B							Dovolená ve dnech	Čerp.dny	odpr/hod	náhrady	
	Sestra IVETA ve směnném provozu											
	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne					
3	plán směn	-	12	-	7,5	-	12	12	0	0	43,5	0
4	čerpání dovolené nesprávně !	DO 7,5	DO 7,5	DO 7,5	DO 7,5	DO 7,5			7	Dov 5	0	37,5
5	čerpání dovolené správně	Do 12		Do 7,5		Do 12	Do 12		7	Dov 4	0	43,5
6	nárok na náhrady nemocenské	- 1.d	0 2.d	- 3.d	0 4.d	- 5.d	0 6.d	Na 7.d	0	Nem 4	0	1 DEN

Důsledek?

Jaké má tedy respektování § 213 a § 192 ZP dopady?

- Plánování směn a následné zpracování krátkodobých absencí je podstatně složitější a nutně zatíží všechny, kdo s touto agendou přímo či nepřímo pracují. Tradiční zpracování „v ruce“ zabere podstatně více času.
- Správné uplatnění zákona s sebou nese i nutnost informovat řadové pracovníky ve směnných provozech, jak se promítnou jejich dovolené, nemoci a jiné absence do konečného výkazu pro zpracování mezd. Jistě bude pro mnohé překvapením, že „ideální směnař“ sloužící například jen dvanáctky má podle správného výpočtu nárok na dovolenou v objemu 16,5 dne/rok, zatímco naše modelová staniční 25 dní. Vysvětlit přitom, že je to systém skutečně spravedlivý a že není směnařům nijak ublíženo, nebude mnohdy pro vedoucí pracovníky zrovna jednoduchá úloha.
- Zvláště § 192 bude s ohledem na proplácení nemocenských citlivým bodem, na nějž se zaměří kontrolní instituce, a chyby se mohou odrazit v podobě citelných finančních sankcí. Tady jde totiž o peníze! O to, co ponese na svých berdech zaměstnavatel, a co stát! O to, co budou uznatelné náklady pro organizaci, a co ne, pokud vyplatí pracovníku více, než má nárok!

Problém správného výpočtu náhrady mezd při absencích není nikterak nový. Ve svém základu je to již dlouho platný zákon a řada institucí podle něj také jedná. Zde lze vyzdvihnout modely, jež si již některé zdravotnické organizace (a nejen ony) vypracovaly. Par. 192 však tuto problematiku pro mnohé organizace s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou posunul do pozice „akutního problému“ Existuje rozumné řešení?

ShiftMaster – vhodné softwarové řešení problému

Vše, co bylo uvedeno výše, a absence jakéhokoli řešení vedlo k vývoji specializovaného SW programu určeného k řešení této agendy. Specializovaný program byl na trh uvolněn po několikaletém vývoji s obchodním názvem ShiftMaster.

K jeho hlavním cílům patří:

- zvládnout správně náročnou agendu vyplývající ze zákona v intuitivním prostředí počítačového programu;
 - přes větší komplikovanost zjednodušit pracovníkům vlastní vedení agendy včetně zpracování výkazů práce a po plném zaběhnutí systému výrazně ušetřit jejich čas (30–60 %);
 - automatizovat rutinní výpočty a eliminovat lidské chyby při zpracování;
 - kontrolovat a upozornit na případné rozpory plánů směn se zákoníkem práce (čas na odpočinek, týdenní a měsíční saldo atd.);
 - nabídnout další zajímavé funkce, které se mohou stát účinným nástrojem při vedení agend.
- Jako každá nová věc, vyžaduje zavádění nového programu nějaké úsilí, ale to, co oplátkou nabídne uživateli, stojí za to. Současné zkušenosti z reálného provozu napovídají, že po úspěšném zavedení programu a zvládnutí jeho obsluhy uživateli přináší program vždy očekávaný efekt. Bližší informace lze získat na webové adrese www.ivar.cz/ShiftMaster.